

Een derde leven voor Villa Serphos

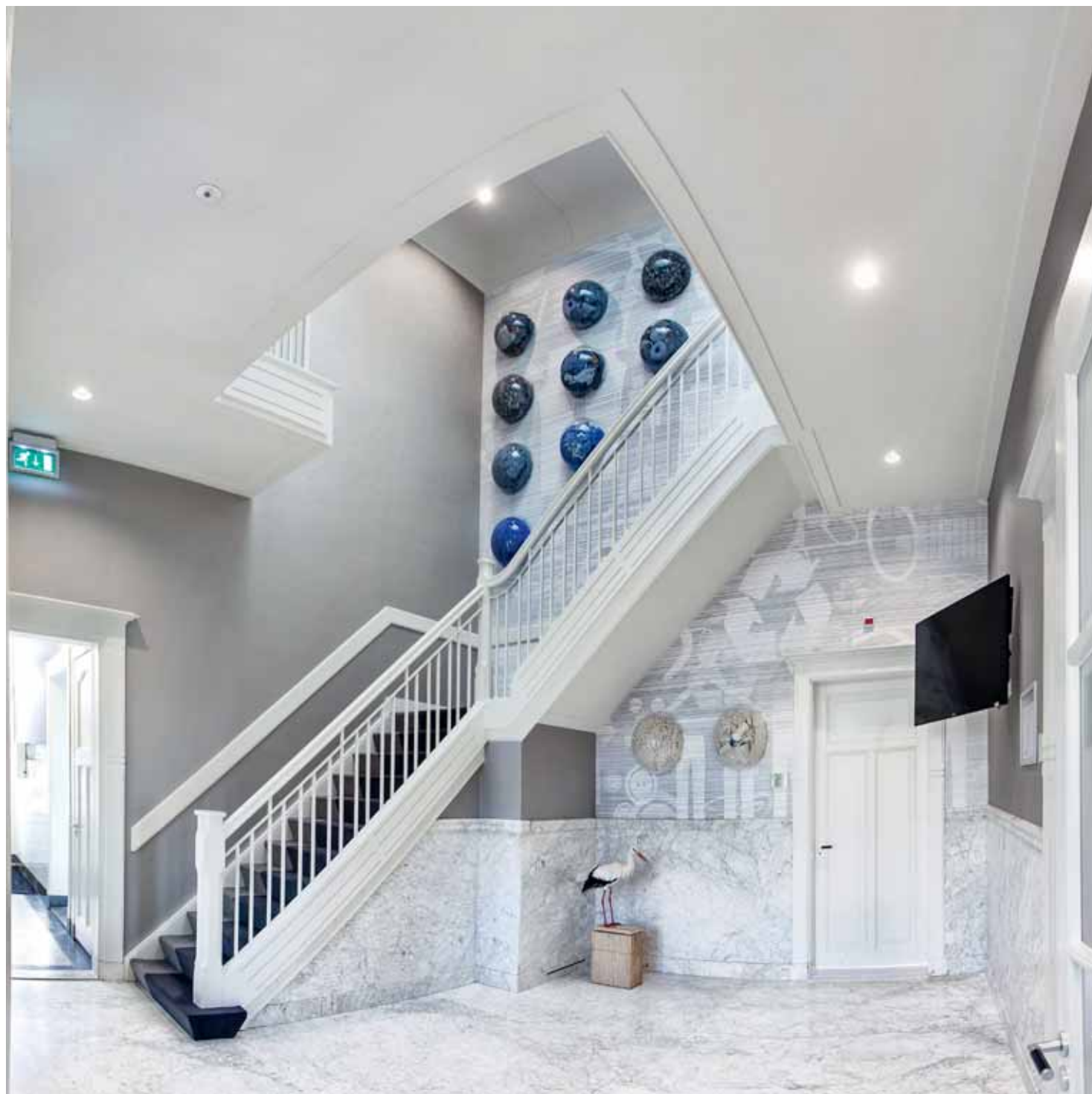

FOTO LINKS

De fraaie witmarmeren vloer die tijdens de renovatie tevoorschijn kwam, is in de lambriserings, de entree en de garderobe doorgetrokken.

FOTO BOVEN

Voor de vroegere badkamer ontwierp IAA Architecten een sanitaire unit van kunststof zonder achterkant. Zo bleven oorspronkelijke details in het zicht.

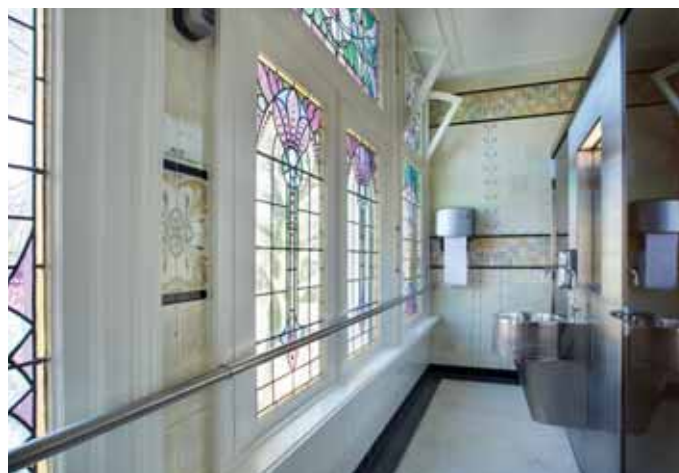
FOTO ONDER

Om het loungekarakter van deze kamer te versterken werd de originele parketvloer schoongemaakt en geolied.

Vlak voor de Tweede Wereldoorlog veranderde Villa Serphos in het Natuurhistorisch Museum van Enschede. Wanden werden gesloopt om grotere expositieruimten te krijgen. Later tastte een aangebouwde vleugel het gebouw verder aan. Toen het museum in 2007 verhuisde, kwam de villa in de verkoop. Saxion Hogescholen Enschede renoveerde het tot een representatief ontvangstcentrum.

Hoe werd de renovatie aangepakt? Interieurarchitect Theo Franken van IAA Architecten: "We wilden de in 1910 gebouwde villa herstellen in de staat ten tijde van de bewoning. Door alle verbouwingen waren er echter nog maar weinig originele details. Het was daarom bijna een semiarcheologisch onderzoek. We gebruikten oude tekeningen en foto's totdat de sloop van de aanbouw voor verrassingen zorgde. De oorspronkelijke zuilen van het grote terras bleken ingemetseld en konden we in volle glorie herstellen. Stukje bij beetje kwamen

Opdrachtgever **Saxion Hogescholen, Enschede**
Architect **IAA Architecten, Enschede; Theo Franken, Leon Brokers, Helma Teernstra**
Interieurbouw **KP Interieur, Emmen**
Meubelen **SKO, Oldenzaal; o.a. Vitra, Gispén**
Verlichting o.a. **Louis Poulsen, LZF, Foscarini, Brand & Van Egmond**
Gordijnen **Artimo, via Fa. Krabbe, Glanerbrug**
Wandbekleding **Vescom, Deurne**
Sanitair **Franke**
Ontwerp expositiewand **Josine Lentferink, Enschede**
Bouwbegeleiding **SEM Consult, Utrecht**
Technische installaties **Klein Poelhuis, Winterswijk**
Aannemersbedrijf **Haafkes Plegt-Vos, Oldenzaal**
Oppervlakte **850 m²**

het terras en balkon tevoorschijn. Onder de vloerbedekking vonden we oude parketvloeren en fragmenten van terrazzo-vloeren. Die werden het uitgangspunt voor de nieuwe vloeren. Hetzelfde geldt voor tegelfragmenten en kleurstellingen. Het karakteristieke lichttorentje op het dak is gerestaureerd."

Rijkdom

Het bouwconstructieteam diende vele vragen te beantwoorden. Moesten de verdwenen balkons, terrassen en erkers terugkeren? En de leien op het dak: repareren of vervangen door nieuwe? Hoe zouden verwarming en ventilatie terughoudend kunnen worden opgelost? En welke kleuren moesten het interieur en de gevel krijgen? De kunst was de praktische wensen van Saxion in overeenstemming te brengen met het bestaande gebouw. Ook om de buitensporige uitgaven te voorkomen waaraan collega-hogescholen zich in het recente verleden te buiten waren gegaan. Het team vergaderde aanvankelijk eens per maand. Later, tijdens de uitvoering, eens per week. "We wilden geen historiserend, maar een eigentijds interieur dat de rijkdom aan kleuren en texturen van vroeger recht deed," zegt Franken. "Omdat wij de oude parketvloeren wilden hergebruiken was vloerverwarming uitgesloten. Wandverwarming bleek de oplossing die het beste paste bij de klimatologische wensen van Saxion." Om de daarvoor benodigde techniek in

te bouwen, zijn alle wanden tot op het metselwerk gestript. Dat maakt het ophangen van kunst en beeldschermen lastiger, maar de afwezigheid van radiatoren compenseert veel. De gevonden restanten wandbespanning bleven niet bewaard. Zij werden vervangen door fraaie Vescom-wandbekleding die de warmte goed doorlaat en verwijst naar het oorspronkelijke wandtextiel. Restanten van stucplafonds werden verwijderd om de beluchtingsleidingen te kunnen wegwerken.

Uitvinders

Opvallend zijn de fraaie kleuren in de verschillende kamers. Alle ruimten zijn vernoemd naar uitvinders van innovatieve technologie en dat verklaart deels de gekozen kleuren. Zo werd de Daryl Chapin Kamer – naar de uitvinder van de zonnecel – geel, en de Jaap Haartsen Kamer – naar de geestelijke vader van bluetooth – blauw. De vroegere salon en woonkamer fungeren nu als restaurant en zijn uitgevoerd in stemmig rood. De oorspronkelijke lambrisering is deels hersteld, net als in de pal erboven gelegen groene vergaderzaal. Het werd te begroetelijk om de ooit bij het interieur getrokken buitenbalkons te restaureren. IAA Architecten transformeerde deze tot huiselijke nissen. Daarom ogen enkele pijlers in het restaurant en de grote vergaderzaal nogal zwaar: dat waren de oorspronkelijke buitenmuren. In de gele kamer kwamen tijdens de sloop de originele raamkozijnen tevoorschijn. Sinds deze zijn hersteld krijgt de kamer weer voldoende licht. Om het loungekarakter van deze kamer te versterken, keerde de open haard terug en werd de originele parketvloer schoongemaakt en geolied. De tapijten in de overige kamers refereren met hun donkere middenvlakken en lichte randen aan deze originele vloer. In de hele villa hangen de gordijnen royaal van het plafond tot de vloer. Hun ruimtelijk werkende, horizontale kleurbanen onderstrepen de architectuur van de villa. De plafonds lopen gedeeltelijk in de wanden over. Het is een moderne vertaling van de oorspron-

FOTO BOVEN

IAA Architecten transformeerde de ooit bij het interieur getrokken buitenbalkons tot huiselijke nissen.

FOTO ONDER

Het werd te begroetelijk om de ooit bij het interieur getrokken buitenbalkons terug te restaureren. Daarom ogen enkele pijlers – de oorspronkelijke buitenmuren – wat zwaar.

kelijk aanwezige, kwartronde plafondkoven. De nieuwe kleuren van de buitenmuren wijken af van de vroegere, monochrome gevels. Ze zijn afgeleid van Italiaanse renaissancevilla's en laten de gevelornamentiek beter uitkomen.

Bloemen

“Het interieur is hier en daar aangevuld met originele onderdelen”, vertelt Franken. “Zo bestaat de centrale trap uit originele, houten trapposten en stalen spijlhekken uit de jaren zestig. Vóór de renovatie was de hal donker. Na de terugplaatsing van het lichtrentje en de versmalling van de overloop stroomt het daglicht weer volop binnen. De prachtige witmarmeren vloer die tevoorschijn kwam, hebben we in de lambrisering, de entree en de garderobe doorgetrokken.” Het kunstwerk in de hal is gemaakt door de docenten van de Academie Creatieve Technology en een interieurarchitect. Het gaat over recycling en verwijst naar een lopend onderzoek van Saxion om oude jeans te hergebruiken. Deze worden verwerkt tot vezels en gesponnen tot draden om hoogwaardige stoffen te produceren. De muurinstallatie herinnert ook aan de bouwer van de villa, Isaak Serphos, die honderd jaar geleden rijk werd als handelaar in katoenafval. In de voormalige keuken kwamen achter het stucwerk tegels tevoorschijn, helaas te beschadigd om te hergebruiken. Daarom zijn slechts een paar stroken zichtbaar. De mooiste tegels bevonden zich in de vroegere badkamer op de eerste verdieping – acht soorten gestileerde bloemen, waarschijnlijk ontworpen door Bert Nienhuis voor de Distel. Om deze toen al kostbare tegels in het zicht te laten, ontwierp IAA Architecten een sanitaire unit van kunststof die als een doosje in de ruimte is geschoven. Zonder achterkant zodat de antieke tegels te zien blijven. De glanzende buitenkant reflecteert de authentieke glas-in-loodramen.

FOTO BOVEN
Ruimtelijk werkende, horizontale kleurbanen op de gordijnen onderstrepen de architectuur van de villa.

FOTO ONDER
Het karakteristieke lichttorentje op het dak werd gerestaureerd. Het grote terras en balkon rechts bleken ingemetseld en kwamen tijdens de sloop stukje bij beetje tevoorschijn.

ONDER
Plattegronden.

Het nieuwe interieur voldoet aan actuele eisen van comfort, functie en duurzaamheid. Franken: “Het was een bijzonder project, gedragen door de hele organisatie. Iedere ruimte kreeg een eigen sfeer en dat maakte het voor ons extra aantrekkelijk: wij konden bijzonder design toepassen zoals de hertenkoppen en de lamparmaturen, spelend met de geschiedenis van de villa. Maar ook bouwbedrijven vonden het een interessant project en wilden – omdat er bijzondere materialen werden toege-

past – graag ambachtelijke ervaring opdoen. Soms pasten zij zelfs hun offertes aan.” Momenteel bouwt Saxion rondom Villa Serphos een nieuwe faculteit zodat de villa inmiddels als een spin in het web van de campus ligt, als passend en representatief vergader- en ontvangstcentrum.

www.iaa-architecten.nl

Begane grond

1. entree
2. gangsterobe
3. voorruimte
4. toilet mindervaliden
5. hal
6. sunshineruimte (vode kamer)
7. lounge (gele kamer)
8. keuken
9. toiletten
10. terras

Verdieping

1. hal
2. vergaderruimte (groene kamer)
3. vergaderruimte (oranje kamer)
4. vergaderruimte (blauwe kamer)
5. vergaderruimte (grijze kamer)
6. kantoor
7. toiletten
8. balkon